

Didem Özel Tümer didem.tumer@milliyet.com.tr

Fabrikanızın karbon ayak izini ölçtünüz mü?

11 Ekim 2021

Meclis'in açılır açılmaz ilk işi, 2016 yılında kabul edilen Paris İklim Anlaşması'na onay vermek oldu. Böylece, Türkiye'nin karbon nötr yolculuğu resmen başladı da diyebiliriz. Sektörlerin, firmaların Türkiye'nin taahhütleri doğrultusunda, 'yeşil dönüşüme' adaptasyonlarının nasıl ilerleyeceğini gözlemleyeceğimiz bir süreç olacak. Zira kastedilen dönüşüm 'yeşili çok severim ve korurum' diyerek gerçekleşmeyecek. Ağaç dikmenin yeterli olmayacağı, şirketlerin saldıkları karbon gazının oranını belirli sürede sınırlamadıkları takdirde, yaptırımlarla karşılaşacakları bir dönüşümden bahsediyoruz.

Türkiye'de, Avrupa Yeşil Mutabakatı'na da uyum çerçevesinde, yola önceden koyulan sayılı firma var. Yurtdışında birçok uluslararası projede de yer alan Dorç Prefabrik ve İnşaat, kendi sektöründe "ISO 14064 Karbon Ayak İzi Beyan Belgesini" alan ilk şirket olarak kayıtlara geçti. Şirketin Yönetim Kurulu Başkanı ve aynı zamanda Türkiye Müteahhitler Birliği Yönetim Kurulu Üyesi Süheyla Çebi Karahan'ı kısa süre önce katıldığım bir toplantıda bir yandan fabrikasının aldığı belge için tebrikleri kabul eder, öte yandan meslektaşlarını ellerini çabuk tutmazlarsa özellikle yurtdışında iş yapmakta zorlanacakları ve ileride yüksek fatura ödeyecekleri konusunda uyarırken görmüştüm. Meclis'in onayının ardından aradığım Karahan'a hem kendi fabrikasının yolculuğunu hem de zorunluluk ve zorlukları sordum:

"Biz uluslararası çalışıyoruz. Küresel büyük şirketler, BP, Shell, Exxon Mobile gibi... artık şartnamelerine bunu koyuyorlar. Hem tedarik hem taşıeronluk sözleşmelerinde karbon izi beyan sertifikasını istiyorlar. Bunun iki bacağı var. Bir; küresel çok büyük şirketler, karbon gaz salınımı da çok olan şirketler. Petrol çıkarırken zaten dünya kadar gaz salıyor ve bunu zaten düşüremiyor. 'Benim bir sürü tedarik, taşıeron sözleşmem var, buralardan düşüreyim' diyor. İkinci sebep de; zaten zorunluluk olacak üç sene sonra. 'Bizim ihalemize girenler arasında Karbon Ayak İzi Beyan Sertifikası tercih sebebidir' diyorlar. Uluslararası şirketler şartnamelerine koymasalar bile, Avrupa Birliği yakın zamanda, mal gönderirken, eğer Karbon Ayak İzi Beyan Sertifikanız yoksa, sizden ciddi vergiler alacak. Zaten mal gönderemeyeceksiniz."

Karahan, kendi şirketinde önce “Çevik Takım” oluşturarak işe koyulmuş:

“Şirkette genç arkadaşlardan bir ekip kurup bu işi onlara verdik, ‘bu işi çözün’ diye. 10 ya da 11 ayda belgemizi aldık. Çok uzun bir iş değil. Sıkı takip ederseniz, 10 ile 12 ayda alırsınız. Bu konuda uluslararası akredite olmuş şirketler var. O şirketlerden hizmet almadan, karbon salınımı hesabını yapamazsınız. Sizin hesabınızı, karbon salınımınızı, sizin adınıza onlarla beraber yapıyorsunuz.”

Türkiye’de şirketlere bu konuda rehberlik edebilecek 8-9 uluslararası akreditasyon firması olduğunu aktaran Karahan, fabrikasının bin 153 ton gaz salınımı yaptığını tespit ettiklerini belirtti. Karahan, bu miktarı üç yıl içinde sıfırlayamaması durumunda kalanı üzerinden vergi ödeyeceğini söyledi:

“Bizim bin 153 ton, fabrikadaki jenaratörler, vinçler ve forkliftlerden geliyor, mazot yakıyorlar. Bunları elektrikli sisteme ya da hidrojen yakıt, yani çevreci yakıt sistemlerine döndürdüğümüzde, o zaman sıfırlamış olacağız. Fakat bunla da bitmiyor. İşletmemizin, bir ürünü yaparken ne kadar gaz salımı yaptığımızı hesapladık. Şimdi kurallar bize diyor ki; ikinci aşamada şunu hesapla: Fabrikanıza dünya kadar mal alıyorsunuz, ürettiğiniz ürünü sevk ediyorsunuz, yine lojistik ve orada da size hizmet eden paydaşlarınız var. Onların gaz salınımı ne diyor? Ben ikinci aşamada, kullandığım malzemeler ile bana lojistik hizmeti veren firmalarla ne kadar gaz salınımı yapıyorum, onu hesaplayacağım. Planını programını yaptık, 2022’de başlayacağız. Oradaki amaç şu; sizi zorluyor sistem. Bütün tedarikçilerini incele, onların salınımı ne kadar öğren, ondan sonra sıfıra yakınlarla çalış. Bana ‘jenaratörlerini, vinçlerini değiştir’ diyor. Çok büyük paralar bunlar. ‘40 yıllık fabrikanın, 40 yılda yaptığı bütün ekipmanları çevreci hale getir’ diyor. Çok büyük finansman gerekiyor.”

Karahan zorunlu ve maliyetli bu dönüşümün farkında olan şirket sayısının çok fazla olmadığını, belgeye sahip firma sayısının 200-300 olabileceğini söyledi. Ticaret Bakanlığı’nın koordinatör bakanlık olarak Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile aktif çalışmaya başladığını ve farkındalık yaratmaya çalıştığını kaydeden Karahan’a göre, Türkiye’de sürece en çok çelik sektörünün uyum sağladı, belge alanların çoğunluğunu da onlar oluşturuyor. Karahan, yeşil dönüşümün bir sonraki kuşağa bırakılamayacak olduğunu da altını çiziyor.

Süheyla ebi Karahan
Ayak izini azaltırken neler yaptı?

Çevik takım Şirket içi bilgilendirme ve eğitim organizasyonları yaptı. Salınımı azaltıcı proje geliŐtirme gibi faaliyetlerde bulundu.

Karbon salınımında en büyük payın "kaynaklı imalat" olduğu tespit edildi. Büyük bir bölümü cıvatalı bağlantı Őeklinde yeniden tasarlandı, salınım miktarında düŐüŐ sağlandı.

Forklift ve benzeri araç trafiđi en aza indirildi.

Kapalı imalat tesislerinin çatıları şeffaf panellerle değiştirildi. Böylece güneşten daha fazla yararlanıldı, yenilenebilir enerjiye geçişte aşama kaydedildi.

Eskiyeñ teknolojilerin yerine enerji verimliliği yüksek yeni teknoloji makine, ekipman ve yazılımlar kullanımına başlandı.

100.000 metrekarelik imalat sahasında birçok alanda ağaçlandırma ve küçük ölçekli tarımsal projeler gerçekleştirildi.

Atık suların yeniden kullanımı, atıkların geri dönüşümü, kazanımı ve bertarafı için çalışanlarda farkındalık yaratıldı.